

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและวิธีปฏิบัติในการดูแลสุขภาพทางเลือกของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ความแตกต่างของการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพทางเลือก จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่มารับบริการในสถานบริการของรัฐและเอกชน จำนวน 58 ราย เป็นชาย 23 ราย หญิง 35 ราย อายุระหว่าง 20–49 ปี สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบกึ่งมีโครงสร้าง เนื้อหาแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพทางเลือก ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงโดยใช้สูตรของครอนบาค เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน – กันยายน 2543 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ มีความคิดเห็นที่ดีต่อการดูแลสุขภาพทางเลือกในระดับปานกลาง
2. ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ มีการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพทางเลือกภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติด้านโภชนาการ, การบริหารจัดการด้วยวิธีต่างๆ และด้านสมุนไพรบำบัด/การแพทย์พื้นบ้าน ในระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติด้านการออกกำลังกายในระดับน้อย
3. เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกันในการดูแลสุขภาพทางเลือก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่จัดเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพทางเลือกมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เช่นเดียวกับ ผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการดูแลสุขภาพทางเลือก มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)
4. ผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตัวของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ หลังจาก ที่ทราบว่าติดเชื้อ ทั้งในระยะที่ยังไม่มีอาการ เมื่อเจ็บป่วยและไม่สบายใจ มีการดูแลตนเองที่มีใช้การรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันที่หลากหลายตามความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ผู้วิจัยเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมสถานบริการด้านสาธารณสุข ให้บริการดูแลสุขภาพโดยผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนปัจจุบันกับการแพทย์ทางเลือก โดยมีการพัฒนาองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และบุคลากร เพื่อนำไปปรับรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และผู้ป่วยโรคเรื้อรังต่อไป